

හැඳින්වීම

පහළොස්වන සියවස අගභාගයේ දී ශ්‍රී ලංකාවේ මධ්‍යම කඳුකරයේ සෙංකඩගල නගරය කේන්ද්‍ර කොටගෙන මහනුවර රාජධානිය බිහි විය. 16 වන සියවසේ සිට මෙරට මුහුදුබඩ ප්‍රදේශවල බලය පතුරුවාගෙන සිටි පෘතුගීසි, ලන්දේසි හා ඉංග්‍රීසි යන යුරෝපීයන්ගෙන් එල්ල වූ තර්ජනවලට මුහුණ දෙමින් 1815 වර්ෂය වන තෙක් මෙරට ස්වාධීනත්වය ආරක්ෂා කර ගැනීමට එම රාජධානියට හැකියාව ලැබුණි.

ශ්‍රී ලංකාවේ අවසන් රාජධානිය වන මහනුවර රාජධානියේ ආරම්භය, එහි සිටි කැපී පෙනෙන රජවරුන්, ආර්ථික රටාව, ආගම හා සමාජය, වාස්තු විද්‍යාව හා කලා ශිල්ප ආදිය පිළිබඳව මෙම පරිච්ඡේදයේ දී ඔබේ අවධානය යොමු කෙරේ.

මහනුවර රාජධානිය යනු ස්වාභාවික ආරක්ෂාව සහිත භූමියක පිහිටි පාලන මධ්‍යස්ථානයකි. මධ්‍යම කඳුකර ප්‍රදේශයේ පිහිටි මහනුවර හෙවත් සෙංකඩගල නගරය කේන්ද්‍ර කොටගෙන මෙම රාජධානිය බිහි විය. සෙංකඩගලපුරය, කන්ද උඩරට, උඩරට රාජධානිය, කන්දෙනුවර යන නම් ද මෙම රාජධානිය හැඳින්වීමට භාවිත කෙරේ. මහනුවර නගරයට මහවැලි ගඟෙන් ආරක්ෂාව ලැබෙන අතර උඩවත්ත කඳුවැටිය හා හන්තාන කඳුවැටියෙන් ද එයට තවදුරටත් ආරක්ෂාව ලැබේ. උස් භූමියක පිහිටි බැවින් පහතරට ප්‍රදේශවල සිට මහනුවර නගරයට පැමිණීම අතීතයේ දී දුෂ්කර වී තිබිණ. බලන, හුන්නස්ගිරිය වැනි දුර්ග මාර්ග හරහා මෙම නගරයට ඇතුළු වීමට සිදුව තිබීම එහි ආරක්ෂාවට හේතුවක් විය.

රූපය 2.1 පැරණි මහනුවර නගරය

2.1 මහනුවර රාජධානියේ ආරම්භය

හයවන පරාක්‍රමබාහු රජු කෝට්ටේ රාජ්‍ය පාලනය කළ අවධියේ මහනුවර ප්‍රදේශය කෝට්ටේ රාජ්‍යයට යටත් පාලන ඒකකයක් වශයෙන් පැවතුණි. එම රජතුමා යටතේ එක් කාලයක දී ජෝතිය නම් සිටුවරයෙක් උඩරට පාලන කටයුතුවල නිරත විය. මේ අතර ජෝතිය සිටුවරයා උඩරට, කෝට්ටේ රාජ්‍යයෙන් නිදහස් කර ගැනීම සඳහා හයවන පරාක්‍රමබාහු රජුට විරුද්ධව කැරැල්ලක් ඇති කළ බව වාර්තා වේ. එම කැරැල්ල අසාර්ථක විය. හයවන පරාක්‍රමබාහු රජුගේ මරණයෙන් පසු කෝට්ටේ රාජධානිය ක්‍රමයෙන් දුර්වල විය.

රූපය 2.2 පළමුවන විමලධර්මසූරිය රජතුමා

එම තත්වයෙන් ප්‍රයෝජන ගත් සේනාසම්මත වික්‍රමබාහු නම් ප්‍රභූවරයෙක් උඩරට රාජධානිය කෝට්ටේ පාලන බලයෙන් නිදහස් කරගෙන, සංකඩගල නගරය මුල් කර ගනිමින් වෙන ම රාජධානියක් පිහිටුවීය. මේ අනුව උඩරට රාජධානියේ මුල් ම රජතුමා සේනාසම්මත වික්‍රමබාහු වේ.

සේනාසම්මත වික්‍රමබාහු රජුගෙන් පසුව ඔහුගේ පුතෙකු ලෙස සැලකෙන ජයවීර බණ්ඩාර උඩරට රජු බවට පත් විය. ජයවීර රජතුමාගේ කාලයේ දී කෝට්ටේ රාජධානිය කෝට්ටේ, සීතාවක හා රයිගම වශයෙන් කොටස් තුනකට බෙදුණි. ඒ පිළිබඳව පස්වන පරිච්ඡේදයේ දී විස්තර කෙරේ. මෙසේ කෝට්ටේ රාජධානිය කොටස් තුනකට බෙදීම නිසා උඩරට රාජධානියට තවදුරටත් ස්වාධීනව කටයුතු කිරීමට ඉඩ ලැබුණි.

16 වන සියවස ආරම්භයේ දී පෘතුගීසීහු ලංකාවට පැමිණියහ. ඔවුහු කෝට්ටේ රාජධානිය සමඟ සබඳතා ඇති කර ගෙන ක්‍රමයෙන් එහි දේශපාලන කටයුතුවලට ද ඇඟිලි ගැසූහ. එවකට උඩරට පාලකයා වූ ජයවීර රජු සමඟත් සබඳතා ඇති කර ගැනීමට පෘතුගීසීහු උත්සාහ කළහ. එහෙත් ඉන් සාර්ථක ප්‍රතිඵල නොලැබුණි.

උඩරට පාලකයා වූ ජයවීර බණ්ඩාර රජුගෙන් පසු ඔහුගේ පුතෙකු වන කරලියද්දේ බණ්ඩාර උඩරට පාලකයා බවට පත් විය.

කරලියද්දේ බණ්ඩාර උඩරට බලය අල්ලා ගැනීම ගැන සීතාවක පාලකයෝ අසතුටින් පසු වූහ. මෙසේ සීතාවකින් තමන්ට එල්ල වූ තර්ජන නිසා කරලියද්දේ බණ්ඩාර රජු පෘතුගීසීන් සමඟ හිතවත් විය. තම පාලකයා විදේශ ජාතියක් සමඟ හිතවත්ව එම සංස්කෘතිය පිළිගනිමින් කටයුතු කිරීම ගැන උඩරට ප්‍රභූවරු කලකිරුණහ. මේ නිසා උඩරට ප්‍රභූවරයෙකු වූ වීරසුන්දර බණ්ඩාර, සීතාවක පාලකයා වූ පළමුවන රාජසිංහ රජුට උඩරට අත්පත් කර ගැනීමට ආධාර කළේ ය. රාජසිංහ රජු උඩරට ආක්‍රමණය කළ විට ඊට මුහුණදීමට නොහැකි වූ කරලියද්දේ බණ්ඩාර රජු තම දියණිය වූ කුසුමාසන දේවියත් බෑනා

කෙනෙකු වූ යමසිංහ බණ්ඩාර ඇතුළු රජ පවුලත් සමඟ මන්නාරමට පලා ගොස් පෘතුගීසීන්ගේ රැකවරණ පැති ය. එහි දී කරලියද්දේ රජුගේ දියණිය වූ කුසුමාසන දේවිය, දෝන කතිරිනා නමින් ද බෑනා වූ යමසිංහ බණ්ඩාර දොන් පිලිප් නමින් ද පෘතුගීසීන් වෙතින් බෞතීස්ම ලැබූහ.

ක්‍රි. ව. 1580 දී පමණ උඩරට රාජ්‍ය යටත් කර ගත් පළමුවන රාජසිංහ රජතුමා සීතාවක සිට උඩරට පාලනය කළේ ය. වැඩිකල් යාමට පෙර සීතාවක රාජසිංහ රජු හා ඉහත කී විරසුන්දර බණ්ඩාර අතර මතභේදයක් ඇති විය. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් සීතාවක රාජසිංහ රජතුමන් විසින් විරසුන්දර බණ්ඩාරව මරවන ලදී. තම පියාගේ මරණයත් සමඟ විරසුන්දර බණ්ඩාරගේ පුතා වූ කොනප්පු බණ්ඩාර ජීවිත ආරක්ෂාව පතා පෘතුගීසීන් වෙතට පලා ගියේ ය. දොන් ජුවන් නමින් පෘතුගීසීන් වෙතින් බෞතීස්ම ලැබූ එතුමා පෘතුගීසීන්ට හිතවත්ව කටයුතු කළේ ය.

උඩරට කැපී පෙනෙන රජවරු

පළමුවන විමලධර්මසූරිය රජතුමා
(ක්‍රි. ව. 1592 - ක්‍රි. ව. 1604)

සීතාවක රාජසිංහ රජු උඩරට රජු වශයෙන් සිටි අවධියේ දී ශිව ආගම වැළඳගෙන ඇතැම් බෞද්ධ භික්ෂූන්ට එරෙහිව කටයුතු කළේ ය. මේ නිසා උඩරට ප්‍රභූවරුන් තුළ ද රාජසිංහ රජු කෙරෙහි කලකිරීමක් ඇති විය. එම තත්වය ප්‍රයෝජනයට ගත් පෘතුගීසීහු උඩරට තමන්ට ගැති පාලනයක් පිහිටුවීමට උත්සාහ කළහ.

පෘතුගීසීහු තම රැකවරණය ලබා සිටි කරලියද්දේ බණ්ඩාරගේ බෑනා වූ යමසිංහ බණ්ඩාර උඩරටට යවා රජකමට පත් කළහ. යමසිංහ බණ්ඩාරගේ ආරක්ෂාව පිණිස කොනප්පු බණ්ඩාර කුමරුන් ද පෘතුගීසීන් විසින් උඩරටට යවන ලදී. යමසිංහ බණ්ඩාර කෙටි කාලයකින් මිය ගියේ ය. මේ නිසා පෘතුගීසීහු යමසිංහ බණ්ඩාරගේ ලාබාල පුත් කුමරෙකු උඩරට සිංහාසනයේ තබා උඩරට රුකඩ පාලනයක්

ගෙන යාමට උත්සාහ කළහ. මේ අවස්ථාවේ දී ඉදිරියට පැමිණි කොනප්පු බණ්ඩාර පෘතුගීසීන්ට එරෙහිව කටයුතු කරමින් උඩරට බලය අල්ලා ගත්තේ ය. පෘතුගීසීන් යටතේ ම දොන් ජුවන් නමින් බෞතීස්ම ලබා සිටි කොනප්පු බණ්ඩාර උඩරට දී තමන්ට එරෙහිව කටයුතු කිරීම ගැන පෘතුගීසීහු කුපිත වූහ. මේ නිසා ඔවුහු කොනප්පු බණ්ඩාරගෙන් පළිගැනීමට අවස්ථාවක් සොයමින් සිටියහ.

ක්‍රිස්තු වර්ෂ 1592 දී කොනප්පු බණ්ඩාර කුමරා පළමුවන විමලධර්මසූරිය නමින් උඩරට රජවීම උඩරට රාජධානි ඉතිහාසයේ ඉතා වැදගත් සිදුවීමකි. එතුමා බලයට පත් වීම නිසා උඩරට රාජධානිය තුළ පෘතුගීසි ගැති පාලනයක් ඇති වීම වැළකුණි.

විමලධර්මසූරිය රජුගේ වැදගත්කම

★ ක්‍රි. ව. 1592 සිට 1604 දක්වා පළමුවන විමලධර්මසූරිය රජු උඩරට රජු වශයෙන් කටයුතු කළේ ය. මෙතුමා බලයට පත්වන විට උඩරට සිංහාසනයට නීත්‍යානුකූල උරුමයක් නොතිබුණි. මේ නිසා කරලියද්දේ බණ්ඩාරගේ දියණියක් වූ කුසුමාසන දේවිය (දෝන කතිරිනා කුමරිය) විවාහ කර ගනිමින් හෙතෙම තම නීත්‍යානුකූල උරුමය තහවුරු කර ගත්තේ ය.

★ විමලධර්මසූරිය රජතුමා හා කුසුමාසන දේවිය අතර විවාහයෙන් උඩරටට අලුත් රජ පෙළපතක් බිහි විය. සෙනරත් රජු, දෙවන රාජසිංහ රජු, දෙවන විමලධර්මසූරිය රජු සහ විරපරාක්‍රම නරේන්ද්‍රසිංහ රජු එම පරපුරට අයත් වේ.

★ විමලධර්මසූරිය රජතුමා සීතාවක බලපෑමෙන් උඩරට රාජධානිය නිදහස් කර ගත්තේ ය. සීතාවක රාජසිංහ රජු උඩරට ආක්‍රමණය කළ අවස්ථාවේ විමලධර්මසූරිය රජු ඔහුව පරාජය කළේ ය.

රූපය 2.3 කුරුවිට දෙල්ගමුව විහාරයේ දළදාව සඟවා තිබූ කුරහන් ගල

★ පෘතුගීසි බලයට එරෙහිව කටයුතු කිරීම මෙම රජතුමාගෙන් සිදු වූ තවත් මෙහෙවරකි. ක්‍රිස්තු වර්ෂ 1594 දී දන්තරේ සටනේ දී ද, ක්‍රිස්තු වර්ෂ 1602 දී බලන සටනේ දී ද පෘතුගීසින් පැරදවීමට විමලධර්මසූරිය රජතුමා සමත් විය.

★ විමලධර්මසූරිය රජතුමා බුදු දහම නගාසිටුවීමට පියවර රැසක් අනුගමනය කළේ ය. බුරුමයෙන් උපසම්පදාව ගෙන ඒම, ලංකාතිලකය, ගඩලාදෙණිය වැනි විහාර අලුත්වැඩියා කිරීම එම කටයුතුවලට උදාහරණ වේ.

★ ආරක්ෂාව සඳහා දෙල්ගමුව විහාරයේ කුරහන් ගලක් තුළ සඟවා තිබූ දළදාව උඩරටට වැඩමවා තැන්පත් කරවී ය.

සෙනරත් රජතුමා (ක්‍රි. ව. 1604 -1635)

පළමුවන විමලධර්මසූරිය රජුගෙන් පසු ඔහුගේ ශ්‍රාති සහෝදරයෙකු වූ සෙනරත් නොමිලේ බෙදාහැරීම සඳහා ය.

උඩරට රජු බවට පත් විය. සෙනරත් රජු සටනට වඩා සාමකාමීත්වය අගය කළ අයෙකි. මේ නිසා වර්ෂ 1617 දී පෘතුගීසින් සමඟ සාම ගිවිසුමක් ඇති කර ගැනීමට සෙනරත් රජතුමා කටයුතු කළේ ය. එහෙත් සෙනරත් රජුගේ කාලයේ දී ම පෘතුගීසි කපිතාන් ජනරාල් කොන්ස්තන්තිනෝ ද සා විශාල සේනාවක් සමඟ පැමිණ උාව ප්‍රදේශය ආක්‍රමණය කළේ ය. රජුගේ පුතා වූ මහා ආස්ථාන කුමරුන් විසින් උඩරට හමුදාවන් මෙහෙයවූ අතර රන්දෙනිවෙල දී මෙම දෙපාර්ශ්වය අතර ප්‍රබල සටන් ඇති විය. මෙම සටනින් පෘතුගීසින්ට අන්ත පරාජයක් අත් විය.

දෙවන රාජසිංහ රජතුමා (ක්‍රි. ව. 1635 -1687)

සෙනරත් රජුගෙන් පසු මහා ආස්ථාන කුමරු හෙවත් දෙවන රාජසිංහ රජතුමා උඩරට රාජධානියේ සිහසුනට පත් විය. කීර්තිමත් රජෙකු වූ මෙතුමා පෘතුගීසින් මෙරටින් තෙරපා දැමීමේ දැඩි අධිෂ්ඨානයෙන් කටයුතු කළේ ය.

රූපය 2.4 දෙවන රාජසිංහ රජතුමා

දෙවන රාජසිංහ රජුගේ පාලන සමයේ වැදගත්කම

- ★ දෙවන රාජසිංහ රජතුමා පෘතුගීසීන් පලවා හැරීම සඳහා ලන්දේසීන්ගේ සහාය ලබා ගැනීමට ක්‍රියා කළේ ය. ඒ අනුව 1638 වර්ෂයේ දී මෙම රජතුමා හා ලන්දේසීන් අතර ගිවිසුමක් ඇති විය. අනතුරුව දෙපාර්ශ්වය පෘතුගීසීන්ට එරෙහිව ප්‍රහාර එල්ල කොට වර්ෂ 1658 දී ඔවුන් මෙරටින් නෙරපා දැමී ය.
- ★ දෙවන රාජසිංහ රජතුමන් උඩරට රාජධානියේ බල ප්‍රදේශය පුළුල් කිරීමට කටයුතු කර ඇත. පෘතුගීසීන් නෙරපා හැර සමස්ත දිවයිනේ ම පාලකයා වීමේ අරමුණක් රජුට තිබුණත් පෘතුගීසීන්ගෙන්

අත්පත් කර ගත් ප්‍රදේශ ලන්දේසීන් තමන් යටතේ තබා ගත් නිසා එම අරමුණ ඉටු කර ගත නොහැකි විය. එතෙක් පෘතුගීසීන් යටතේ තිබූ ප්‍රදේශ රැසක් උඩරටට එකතු කර ගැනීමට මේ රජුට හැකි විය.

- ★ දෙවන රාජසිංහ රජුගේ කාලයේ දී දියෝගු ද මේලෝ නම් පෘතුගීසි කපිතන් ජනරාල්වරයා 1638 වර්ෂයේ දී විශාල හමුදාවක් සමඟ උඩරට ආක්‍රමණය කළේ ය. ගන්නොරුව වෙලේ දී දෙවන රාජසිංහ රජුගේ හමුදාවෝ ආක්‍රමණික හමුදාව වටකොට ප්‍රබල ප්‍රහාරයක් එල්ල කළහ. මේ සටනින් ද පෘතුගීසීන් අන්ත පරාජයට පත් වූ අතර රාජසිංහ රජු ජය ලැබී ය.
- ★ ක්‍රි. ව. 1635 දී සෙනරත් රජුගේ මරණින් පසු බලයට පත් දෙවන රාජසිංහ රජතුමා වර්ෂ 1687 වන තෙක් උඩරට පාලනය කළේ ය. ඒ අනුව උඩරට රාජධානි ඉතිහාසයේ දීර්ඝ කාලයක් පාලන කටයුතු මෙහෙයවූ රජු වූයේ මෙතුමා ය.

දෙවන විමලධර්මසූරිය රජු
(ක්‍රි. ව. 1687 - ක්‍රි. ව. 1707)

- ★ දෙවන රාජසිංහ රජුගෙන් පසුව ඔහුගේ පුත්‍රයා වූ දෙවන විමලධර්මසූරිය කුමරු උඩරට රජකමට පත් විය. මෙතුමා බොහෝ සාමකාමී පාලකයෙකු වශයෙන් කටයුතු කළේ ය.
- ★ පහතරට ප්‍රදේශවල සිටි ලන්දේසීන් සමඟ සුහදව කල්ගෙවීම කැපී පෙනෙන ලක්ෂණයකි.
- ★ මෙම රජතුමාගේ කාලයේ දී බුද්ධ ශාසනය නගා සිටුවීම සඳහා බුරුමයෙන් උපසම්පදාව ගෙන්වා උඩරට උපසම්පදාව පිහිටුවීය.
- ★ එසේ ම දළඳා මාලිගාව ප්‍රතිසංස්කරණය කළ බව ද දැක්වේ.

ශ්‍රී වීර පරාක්‍රම නරේන්ද්‍රසිංහ රජු
(ක්‍රි. ව. 1707 - 1739)

- ★ දෙවන විමලධර්මසූරිය රජු 1707 වර්ෂයේ දී මිය ගිය විට ඔහුගේ පුත් වීර පරාක්‍රම නරේන්ද්‍රසිංහ කුමරු උඩරට රජකමට පත් විය.
- ★ උඩරට ඉතිහාසයේ දුර්වල පාලකයෙකු ලෙස සැලකෙන මේ රජතුමාගේ කාලයේ ප්‍රභූ පන්තියේ බලය වර්ධනය විය.
- ★ මෙම රජතුමන් ද ඉන්දියානු කුමාරිකාවක විවාහ කර ගෙන සිටි අතර එම විවාහයෙන් රජකමට උරුම පුතෙකු ලැබී නොතිබුණි. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් නායක්කර් වංශිකයෝ උඩරට බලයට පැමිණියහ.

ශ්‍රී විජය රාජසිංහ රජතුමා
(ක්‍රි. ව. 1739 - 1747)

- ★ මෙතුමා උඩරට රාජ්‍යයේ බලයට පත් පළමු නායක්කර් වංශික රජතුමා ය. ඔහු වීර පරාක්‍රම නරේන්ද්‍රසිංහ රජුගේ නායක්කර් බිසවගේ සහෝදරයෙකි.
- ★ ශ්‍රී විජය රාජසිංහ රජතුමා සරණංකර සඟරජ හිමියන්ගේ බුද්ධ ශාසනික කටයුතුවලට උපකාර කළේ ය. එහිමියන්ගේ උපදෙස් පරිදි බුරුමයෙන් උපසම්පදාව ගෙන ඒමට කටයුතු කළත් එය සාර්ථක නොවී ය.

කීර්ති ශ්‍රී රාජසිංහ රජතුමා (ක්‍රි. ව. 1747 - 1782)

ශ්‍රී විජය රාජසිංහ රජුට සිංහාසන උරුමකරුවෙකු නොසිටි බැවින් ඔහුගේ මරණයෙන් පසු අගබිසවගේ සොහොයුරෙකු කීර්ති ශ්‍රී රාජසිංහ නමින් උඩරට රජකමට පත් විය. එවකට ඔහුගේ වයස අවුරුදු 16ක් පමණ විණැයි සඳහන් වේ.

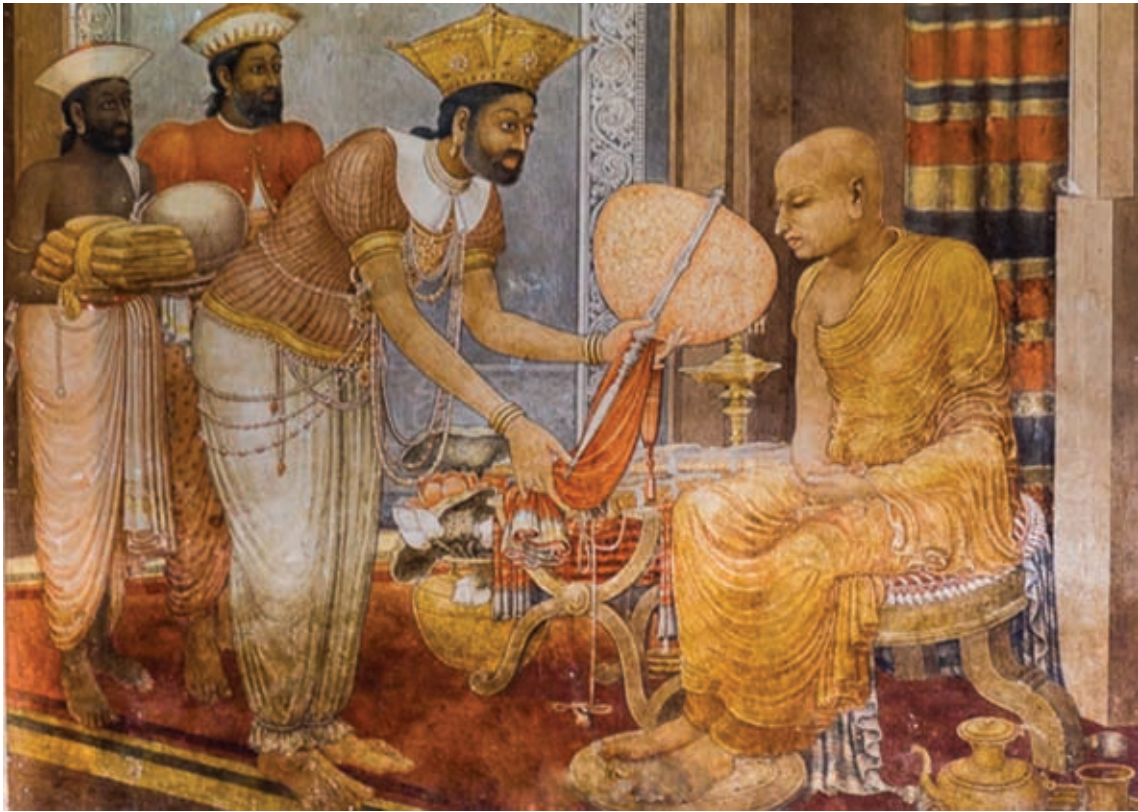
කීර්ති ශ්‍රී රාජසිංහ රජු වැලිවිට සරණංකර සඟරජ හිමියන්ගෙන් බණ දහම් හදාරා ඇත. ඒ නිසා බෞද්ධාගම පිළිබඳ මනා දැනුමක් රජුට තිබුණි. එබැවින් උඩරට වැසියෝ රජතුමාට මහත් ගෞරවයක් දක්වූහ.

කීර්ති ශ්‍රී රාජසිංහ රජුගේ කාලයේ උඩරට ප්‍රදේශවල විශාල බෞද්ධ පුනරුදයක් ඇතිවීම නිසා උඩරට රාජධානි ඉතිහාසයේ එතුමාගේ කාලය විශේෂයෙන් කැපී පෙනේ. වැලිවිට සරණංකර සංඝරාජ හිමියෝ රජුට අවශ්‍ය අනුශාසනා ලබා දෙමින් මෙම බෞද්ධ පුනරුදයේ පුරෝගාමියා ලෙස ක්‍රියා කළහ.

උඩරට රජවරුන්ට දිගු කාලයක් යුද්ධයට ප්‍රමුඛත්වය ලබා දී ක්‍රියා කිරීමට සිදු වීමත් යුරෝපීයන්ගේ ක්‍රියාකාරිත්වයත් වැනි හේතු නිසා මෙම රජතුමාගේ කාලය වන විට

රූපය 2.5 කීර්ති ශ්‍රී රාජසිංහ රජු

රූපය 2.6 කීර්ති ශ්‍රී රාජසිංහ රජු සරණංකර සංඝරාජ හිමියන්ට විජ්ජිපත පිළිගැන්වීම

දිවයිනේ බුද්ධ ශාසනයේ විශාල පිරිහීමක් ඇතිව තිබුණි. උපසම්පදාව ලැබූ හික්ෂුන් වහන්සේලා රට තුළින් සොයා ගැනීමටත් අපහසු වී තිබිණ. මේ නිසා සරණංකර හිමියන්ගේ උපදෙස් පරිදි රජු ලන්දේසීන්ගේ නැව් ලබාගෙන සියමයට දූතයන් යවා උපාලි හිමියන් ප්‍රමුඛ හික්ෂුන් වහන්සේලා මෙරටට වැඩමවා 1753 වර්ෂයේ දී උපසම්පදා උත්සවයක් පැවැත්වීය. ඒ සමඟ ම වර්තමානය දක්වා පවතින සියම් නිකාය ආරම්භ විය. එසේ ම රජතුමා විසින් වැලිවිට සරණංකර හිමියන් සංඝරාජ පදවියට පත් කරන ලදි. උඩරට හා පහතරට ප්‍රදේශවල අබලන්ව තිබූ වෙහෙර විහාර විශාල ප්‍රමාණයක් මෙම රජතුමා විසින් ප්‍රතිසංස්කරණය කරවන ලදි.

දඹුලු විහාරය එසේ ප්‍රතිසංස්කරණය කරවූ විහාරවලට උදාහරණයකි.

කීර්ති ශ්‍රී රාජසිංහ රජු හින්දු භක්තිකයෙකු වුව ද වාර්ෂිකව දළදා පෙරහර පැවැත්වීමට උපකාර ලබා දුන් අතර එයට දේවාල පෙරහර ද එක් කොට වඩා උත්කර්ෂවත් කළේ ය.

මෙරට මුහුදුබඩ පළාත්වල සිටි ලන්දේසීන්ගෙන් උඩරට රාජධානියට තර්ජන එල්ල වීම නිසා මොවුන් පලවා හැරීම පිණිස මේ රජතුමා ඉන්දියාවේ සිටි ඉංග්‍රීසීන්ගෙන් ආධාර ලබා ගැනීමට උත්සාහ කළේ ය. රජුගේ ඉල්ලීම මත ජෝන් ගයිබස් නම් ඉංග්‍රීසි දූතයෙකු 1762 වර්ෂයේ දී මහනුවරට පැමිණ රජු මුණ ගැසුණි. එහෙත් එම දූත ගමනෙන් සාර්ථක ප්‍රතිඵල නොලැබුණි. රජු ඉංග්‍රීසීන්ගෙන් උදව් පතන බව දැනගත් පසු ලන්දේසීන්ගෙන් උඩරටට එල්ල වූ තර්ජන තවත් වැඩි විය. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් ලන්දේසිහු 1765 වර්ෂයේ දී උඩරට

රූපය 2.7 දඹුල්ල විහාරය

ආක්‍රමණය කළ ද මෙම ආක්‍රමණයෙන් ඔවුන්ගේ අරමුණ ඉටු කර ගත නොහැකි විය. දිගින් දිගට ම පැවති ලන්දේසි තර්ජන නිසා දිගු කාලීනව සාමයක් අපේක්ෂා කළ රජතුමා 1766 වර්ෂයේ දී ලන්දේසින් සමඟ ගිවිසුමක් අත්සන් කළේ ය. මේ ගිවිසුමෙන් උඩරට රාජධානියට මුහුදු වෙරළක් අහිමි කිරීමටත් එමගින් විදේශ රටවල් සමඟ රජු පවත්වන සබඳතා බිඳ දැමීමටත් ලන්දේසින් ප්‍රයත්න දරා ඇත. එහෙත් ගිවිසුමේ සඳහන් බොහෝ කරුණු ප්‍රායෝගික වශයෙන් ක්‍රියාත්මක නොවී ය.

රාජාධිරාජසිංහ රජතුමා (ක්‍රි.ව. 1782 - 1798)

කීර්ති ශ්‍රී රාජසිංහ රජුගෙන් පසු ඔහුගේ සොහොයුරා රාජාධිරාජසිංහ නමින් රජකමට පත් විය. මෙතුමා හක්තිමත් බෞද්ධයෙකු විය. ඉංග්‍රීසින් ශ්‍රී ලංකාවේ මුහුදුබඩ ප්‍රදේශ ලන්දේසින්ගෙන් අත්පත් කොට ගත්තේ මේ රජුගේ කාලයේ දී ය. 1798 වර්ෂයේ දී රාජාධිරාජසිංහ රජතුමා මිය ගියේ ය.

ශ්‍රී වික්‍රම රාජසිංහ රජතුමා
(ක්‍රි. ව. 1798 - 1815)

රාජාධිරාජසිංහ රජු මිය යන විට රජකමට උරුමකම් කීව හැකි නායක්කර් කුමාරවරුන් දෙදෙනෙක් සිටියහ. ඔවුන් දෙදෙනා කන්නසාමි හා මුත්තුසාමි යනුවෙන් හැඳින්වේ. එවකට උඩරට මහාදිකාරම් වූ පිළිමකලව්වේගේ සහය කන්නසාමි කුමාරයාට ලැබිණි. ඒ අනුව පිළිමකලව්වේගේ මැදිහත් වීමෙන් ලාබාල වියේ සිටි කන්නසාමි කුමරා ක්‍රිස්තු වර්ෂ 1798 දී ශ්‍රී වික්‍රම රාජසිංහ නමින් උඩරට රජකමට පත් විය.

රූපය 2.8 ශ්‍රී වික්‍රම රාජසිංහ රජතුමා

මුත්තුසාම් කුමරා ආරක්ෂාව පතා ඉංග්‍රීසීන් වෙතට පලා ගිය අතර ඔහුට ඉංග්‍රීසීන්ගේ රැකවරණය ලැබුණි.

තමාට හිතවත් කන්තසාම් කුමරා රජකමට පත් කිරීමෙන් ඔහු හැමදාම තමාට අවනතව තබා ගත හැකි බව පිළිමතලව්වේ කල්පනා කළ බව පෙනේ. මෙම රජු මුල දී පිළිමතලව්වේගේ අදහස් පිළිගත් නමුත් පසුව තම නායකකාර ඥාතීන්ගේ බසට අවනත වී ක්‍රියා කර තිබේ. මේ නිසා රජු හා පිළිමතලව්වේ අතර මතභේද ඇති විය. එහි දී පිළිමතලව්වේ ඉංග්‍රීසීන්ගෙන් ආධාර ලබා ගෙන රජුට එරෙහිව ක්‍රියා කිරීමට උත්සාහ කළත් එම වැඩ පිළිවෙළ අසාර්ථක විය.

ශ්‍රී වික්‍රම රාජසිංහ රජු උඩරට පාලනය කරන විට මුහුදුබඩ ප්‍රදේශවල බ්‍රිතාන්‍ය ආණ්ඩුකාරවරයා වශයෙන් සර් ග්‍රේඩර්ස් නෝර්ත් මුල දී කටයුතු කළේ ය. නෝර්ත් ආණ්ඩුකාරයාට උඩරට යුධ ශක්තිය හා උපක්‍රම පිළිබඳ අවබෝධයක් නොවී ය. එබැවින් 1803 වර්ෂයේ දී ඔහු උඩරට අල්ලා ගැනීමේ ආක්‍රමණයක් දියත්කොට තම රැකවරණ ලබා සිටි මුත්තුසාම් කුමරුන් උඩරට රජු වශයෙන් ප්‍රකාශයට පත් කළේ ය. එහෙත් වැසියන්ගේ සහය ශ්‍රී වික්‍රම රාජසිංහ රජුට ලැබීම නිසා එම ආක්‍රමණය අසාර්ථක විය. එහි දී මුත්තුසාම් කුමරා ජීවිතක්ෂයට පත් විය.

★ ශ්‍රී වික්‍රමරාජසිංහ රජතුමා ක්‍රිස්තු වර්ෂ 1798 - 1815 දක්වා උඩරට පාලනය කළේ ය.

★ දළදා මාලිගාවට විත්තාකර්ෂණීය පත්තිරිප්පුව එක් කිරීමට එතුමන් කටයුතු කර ඇත.

★ මාලිගාව ඉදිරිපිට ඇති කිරි මුහුද නම් වැව තැනවීම, මෙතුමාගේ කාලයේ සිදු විය.

ශ්‍රී වික්‍රම රාජසිංහ රජතුමාගේ කාලයේ උඩරට රාජධානිය තුළ දේශපාලන අර්බුදයක් ඇති විය. එහි ප්‍රතිඵල වශයෙන් රජු හා රදල ප්‍රභූ

පන්තිය අතරත් රජු හා පොදු ජනතාව අතරත් පැවති සබඳතාව බිඳ වැටුණි. මහනුවර රාජධානිය තුළ ම රජු අනාරක්ෂිතයකුගේ තත්වයට පත් විය. මෙම අවස්ථාවෙන් ප්‍රයෝජන ගත් එවකට මෙරට ඉංග්‍රීසි ආණ්ඩුකාරයා වූ රොබට් බ්‍රවුන්රිග් උඩරට ආක්‍රමණය කළේ ය.

මේ අවධිය වන විට උඩරට මහාධිකාරම් වූ ඇහැලේපොල හා රජු අතර ගැටුමක් ඇති විය. මේ නිසා ඇහැලේපොල ඉංග්‍රීසීන්ගේ රැකවරණය ලබා සිටියේ ය. ශ්‍රී වික්‍රම රාජසිංහ රජුට එරෙහිව ඉංග්‍රීසීන් එල්ල කළ ආක්‍රමණයේ දී ඇහැලේපොලගේ සහාය ඉංග්‍රීසීන්ට ලැබුණි. උඩරට වැසියන් බොහෝ දෙනෙකු රජු කෙරෙහි කලකිරී සිටි බැවින්, මෙවර ඉංග්‍රීසීන් උඩරටට පැමිණීම වැළැක්වීමට කිසිවෙකු ඉදිරිපත් නොවී ය. එහි ප්‍රතිඵල වශයෙන් කිසි දු අපහසුවකින් තොරව මහනුවර නගරයට ඇතුළු වීමට ඉංග්‍රීසිහු සමත් වූහ. රජවාසලින් පලාගොස් මැදමහනුවර ප්‍රදේශයේ නිවසක සැඟවී සිටි රජු උඩරටයින් විසින් සොයාගෙන ඉංග්‍රීසීන්ට භාර දෙන ලදී. මෙසේ රජු අත්අඩංගුවට ගැනීමෙන් වෙනත් කිසි දු යුරෝපීයයෙකු උඩරට දී නොලත් ජයක් ලැබීමට ඉංග්‍රීසිහු සමත් වූහ. අනතුරුව බ්‍රවුන්රිග් ආණ්ඩුකාරයා උඩරට ප්‍රභූවරුන් සමඟ ගිවිසුමක් අත්සන් කළේ ය. එය 1815 වර්ෂයේ මාර්තු දෙවන දින ගිවිසුම හෙවත් උඩරට ගිවිසුම වශයෙන් ප්‍රසිද්ධියට පත් විය. මේ ගිවිසුම අනුව උඩරට රාජධානිය ඉංග්‍රීසීන්ට යටත් බව පිළිගෙන ශ්‍රී වික්‍රම රාජසිංහ රජු ඇතුළු නායකකරුවරුන්ට උඩරට සිංහාසනයට තිබූ සියලු උරුමයන් අහෝසි කෙරිණි. මෙසේ උඩරට රාජධානියේ ස්වාධීපත්‍ය අහෝසි වීමත් සමඟ සමස්ත දිවයින ම බ්‍රිතාන්‍ය යටත් විජිතයක් බවට පත් විය.

බ්‍රිතාන්‍ය අත්අඩංගුවට පත් වූ ශ්‍රී වික්‍රම රාජසිංහ රජු ඉංග්‍රීසීන් විසින් ඉන්දියාවේ චෙල්ලෝරයට රැගෙන යන ලදී.

2.2 ආර්ථික රටාව

රූපය 2.9 කුරුඳු මිටි බැඳ සැකසීම

කෘෂිකර්මය

මෙරට සාම්ප්‍රදායික ජීවන ක්‍රමය වූ කෘෂිකර්මය පදනම් කරගත් ආර්ථික රටාව මහනුවර යුගය තුළ ද ක්‍රියාත්මකව පැවතුණි. මහනුවර රාජ්‍ය සමය වන විට මෙරට තෙත් කලාපය තුළ ශීඝ්‍ර ජනගහන ව්‍යාප්තියක් පැවති නමුත් තෙත් කලාපයට වර්ෂය පුරා පැතිරුණු වර්ෂාවක් ලැබුණ බැවින් වියළි කලාපයේ මෙන් වැව් අමුණු තනා ජලය රැස් කර තබා ගැනීමේ අවශ්‍යතාවක් නොතිබිණ. මහනුවර ආශ්‍රිතව කඳුකර ප්‍රදේශ බහුල වූ බැවින් හෙල්මළු ක්‍රමයට සකසා ගත් කුඹුරු අහස් දියෙන් වගා කිරීම සුලභ ලක්ෂණයක් විය. පහතරට ප්‍රදේශවල තවදුරටත් සමාන්‍ය පරිද්දෙන් කුඹුරු වගාව පැවතුණි.

කුඹුරු ගොවිතැනට අමතරව හේන් ගොවිතැන ද පැවතිණි. කුරක්කන්, මෙනේරි, තල, ඉරිගු ආදිය හේන්වල වගා කෙරිණි. මීට අමතරව කොස්, දෙල්, ගම්මිරිස්, අල වර්ග, සාදික්කා, කරදමුංගු, පුවක්, එළවළු, පලතුරු ආදිය ගෙවතු වගා වශයෙන් පැවතුණි. කිරි ලබා ගැනීම, ගොවිතැන් කටයුතු, ප්‍රවාහන කටයුතු ආදිය සඳහා ගව පාලනය සිදු විය.

වෙළෙඳාම

මහනුවර රාජ්‍ය සමයේ දී දේශීය වෙළෙඳාම මෙන් ම විදේශීය වෙළෙඳාම ද පැවතුණි. මුහුදුබඩ ප්‍රදේශවල නිෂ්පාදන උඩරට ප්‍රදේශවලට අලෙවි කෙරුණ අතර උඩරට ප්‍රදේශවල නිෂ්පාදන පහතරට අලෙවි විය.

වෙළෙඳාමේ දී කාසි භාවිතය ද සිදු වූ අතර, භාණ්ඩ හුවමාරු ක්‍රමය ද පැවති බව පෙනේ. උඩරට හා පහතරට අතර කඩවත් තනා තිබුණු අතර වෙළෙඳ ද්‍රව්‍ය ප්‍රවාහනය මෙම කඩවත් හරහා සිදු විය. කඩවත් යනු ලන්දේසීන්ගේ සීමාවන් හා උඩරට රාජධානියේ සීමාවන් අතර පැවති මුරපොළවල් ය.

උඩරට රාජ්‍ය සමයේ විදේශ වෙළෙඳාම රජුගේ ඒකාධිකාරය යටතේ පැවතුණි. මුහුදුබඩ ප්‍රදේශවල සිටි යුරෝපීයන් සමඟ රජු වෙළෙඳ සබඳතා පැවැත්වූ අතර ඉන්දියාව හා උඩරට අතර ද වෙළෙඳ සම්බන්ධතා පැවතුණි.

උඩරට රාජ්‍ය සමයේ හුවමාරු වූ වෙළෙඳ භාණ්ඩ

අපනයන කළ වෙළෙඳ ද්‍රව්‍ය හා සතුන්	ආනයනය කළ වෙළෙඳ ද්‍රව්‍ය හා සතුන්
කුරුඳු ගම්මිරිස් පුවක් ඇත් දත්, ඇතුන් මුතු මැණික් බුලත්, පුවක් කරදමුංගු, කරාබු නැටි සාදික්කා මී ඉටි	අශ්වයන් පිගන් භාණ්ඩ රෙදි පිළි මැටි බඳුන් සුවඳ වර්ග කරවල

කර්මාන්ත

උඩරට ආර්ථික ඉතිහාසයේ කෘෂිකර්මය හා වෙළෙඳාම හැරුණු විට, කර්මාන්තවලට ද වැදගත් තැනක් ලැබී තිබුණි. එකල රාජධානියේ බොහෝ කටයුතුවලට අවශ්‍ය කාර්මික නිෂ්පාදන හා භාණ්ඩ රට තුළ ම නිෂ්පාදනය කෙරුණි. මේ සඳහා කුල පදනම් කරගත් වෙන ම ශිල්පීය පරම්පරාවක් සිටියහ. ඔවුන් දිගු කලක සිට පරම්පරාවෙන් පරම්පරාවට ඒ ඒ ශිල්පීය දැනුම පවත්වාගෙන ආ පිරිසකි. මැටි, තඹ, පිත්තල, යකඩ, ලෝහ ආදියෙන් විවිධ භාණ්ඩ හා උපකරණ නිෂ්පාදනය කෙරුණි. මේ සඳහා ඒ ඒ ශිල්පීන්ගෙන් සමන්විත ගම් පිහිටුවා තිබුණි. ඒ ඒ ශිල්පී කණ්ඩායම්වලට නායකත්වය දෙන නායකයෝ පත්ව සිටියහ. භාණ්ඩ අලංකාරය සඳහා ලාක්ෂ්‍ය කර්මාන්තය යොදා ගැනිණි. යකඩ කර්මාන්තය සඳහා කොත්මලේ ප්‍රදේශය ද දුම්බර ප්‍රදේශය පත් කර්මාන්තය සඳහා ද ප්‍රසිද්ධියට පත්ව තිබුණි.

2.3 මහනුවර රාජධානියේ සමාජය

මහනුවර රාජධානි සමයේ පැවති ග්‍රාමීය සමාජය තුළ ගම් ස්වයංපෝෂිත එකක් විය. ඒ ඒ කුල හෝ ශිල්ප ශ්‍රේණි සඳහා වෙන් වෙන්ව ගම් පිහිටුවා තිබුණි. රාජ්‍යයේ බහුතර පිරිස ගොවියන් වූ අතර සියලු ශිල්පීන් අතර හොඳ

සබඳතාවක් පැවතිණි. අන්‍යෝන්‍ය සහයෝගය සහ සහජීවනය, සාමූහිකත්වය, සමාජය තුළ හොඳින්, ආරක්ෂා වී තිබුණි. මෙම සමාජයේ පූජ්‍ය පක්ෂය, ප්‍රභූ පන්තිය හා සාමාන්‍ය ජනතාව යනුවෙන් ස්ථර තුනක් දැකිය හැකි විය. ප්‍රභූ පන්තිය සමාජයේ කැපී පෙනෙන ම බලවේගය වූ අතර රජු හැරුණු විට පාලන කටයුතුවල යෙදී සිටි ප්‍රධානීන් ප්‍රභූ පන්තියට අයත් විය. රදලයන් යන නාමය ද ඔවුන් සඳහා භාවිත කෙරිණ. සාමාන්‍ය ජනතාවට ගොවියන්, කම්කරුවන්, වෙළෙන්දන් හා ඉහත කී විවිධ ශිල්පීය කණ්ඩායම් ද ඇතුළත් විය.

උඩරට ජන සමාජයේ පවුල් ඒකකය ශක්තිමත්ව පැවතුණි. පියාගෙන් පසුව දේපල දරුවන්ට උරුම වන ක්‍රමයක් පැවතුණි. පියා මුල් කරගෙන පැවති මෙම සමාජ ක්‍රමය ජිනා මූලික සමාජයක් ලෙස හැඳින්වේ.

උඩරට සමාජයේ කැපී පෙනෙන විවාහ ක්‍රම දෙකක් පැවතුණි.

දිග විවාහය - මනාලිය මනාලයාගේ නිවසට කැන්දාගෙන ගොස් එහි ජීවත් වීම.

බිත්ත විවාහය - මනාලයා මනාලියගේ නිවසේ පදිංචි වී සිටීම.

මීට අමතරව සහෝදරයන් කිහිපදෙනෙකු සිටින පවුලකට එක මනාලියක් කැඳවාගෙන ඒමේ සිරිතක් ද පැවතුණි. කෘෂිකාර්මික සමාජයක දේපල අයිතිය බෙදී යාම වලක්වා ගැනීමට මෙබඳු විවාහ ක්‍රම උපයෝගී වූ බව පෙනේ.

2.4 වාස්තු විද්‍යාව හා කලා ශිල්ප

ගම්පොල හා කෝට්ටේ රාජ සමයේ පැවති ගෘහ නිර්මාණ ශිල්ප ආශ්‍රයෙන් සැකසුණු වාස්තු විද්‍යාවක් මහනුවර රාජ සමයේ පැවතුණි.

රූපය 2.10 ඇම්බැක්කේ දේවාලයේ ලී කණුවක් (වම) ඇම්බැක්කේ දේවාලය (දකුණ)

එහි පැවති ගොඩනැගිලි ඉදිකිරීම් අතර ආගමික ගොඩනැගිලිවලට විශේෂ තැනක් ලැබුණි. දළදා මාලිගය, ඇම්බැක්කේ දේවාලය, ලංකාතිලක විහාරය, හින්දු දේවාල ඒ අතර ප්‍රධාන තැනක් ගනී. මහනුවර රාජ සමයේ දී ටැම්පිට විහාර ඉදි කිරීමේ සම්ප්‍රදායක් පැවතුණි. පොළොවේ දූව කණු සිටුවා ඒ මත ගොඩනැගිලි ඉදි කළ විට වේයන් වැනි සතුන්ගෙන් දූව කණුවලට හානි පැමිණ ගොඩනැගිලි විනාශයට පත් විය. මේ තත්වය වලක්වා ගැනීමට පොළවට ගල් කණු සිටුවා එම ගල් කණුවලට ලී කණු පුරුද්දා හෝ බාල්ක යොදා ටැම්පිට විහාර ඉදි කෙරුණි.

මහනුවර රාජ සමයට අයත් විහාර බිතු සිතුවම්, ලී කර්ටයම් හා ප්‍රතිමා ආදියෙන් එකල පැවති කලා කුසලතාවන් පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබා ගත හැකි ය.

මහනුවර යුගයේ චිත්‍ර කලාව

මහනුවර රාජ්‍ය සමයේ දී බුදුදහමේ හරය ජනතාව වෙතට ගෙන යාමේ මාධ්‍යයක් ලෙස චිත්‍ර කලාව යොදා ගැනිණි.

එකල චිත්‍ර කලාවේ දැකිය හැකි කැපී පෙනෙන ලක්ෂණ කිහිපයකි.

රූපය 2.11 මැදවෙල ටැම්පිට විහාරය

රූපය 2.12 උංකානිලක විහාරය

★ උගත් නුගත් සියලු දෙනාට තේරුම් ගත හැකි පරිදි චිත්‍ර නිරූපණය කිරීම.

★ බිත්ති තීරුවලට බෙදා කතාවක් පියවරෙන් පියවර ඉදිරිපත් කිරීමේ දීර්ඝ කතා ක්‍රමය භාවිත කිරීම.

★ එක් එක් රූප රාමුවට යටින් කථාපුවත කෙටියෙන් නම් කර තිබීම.

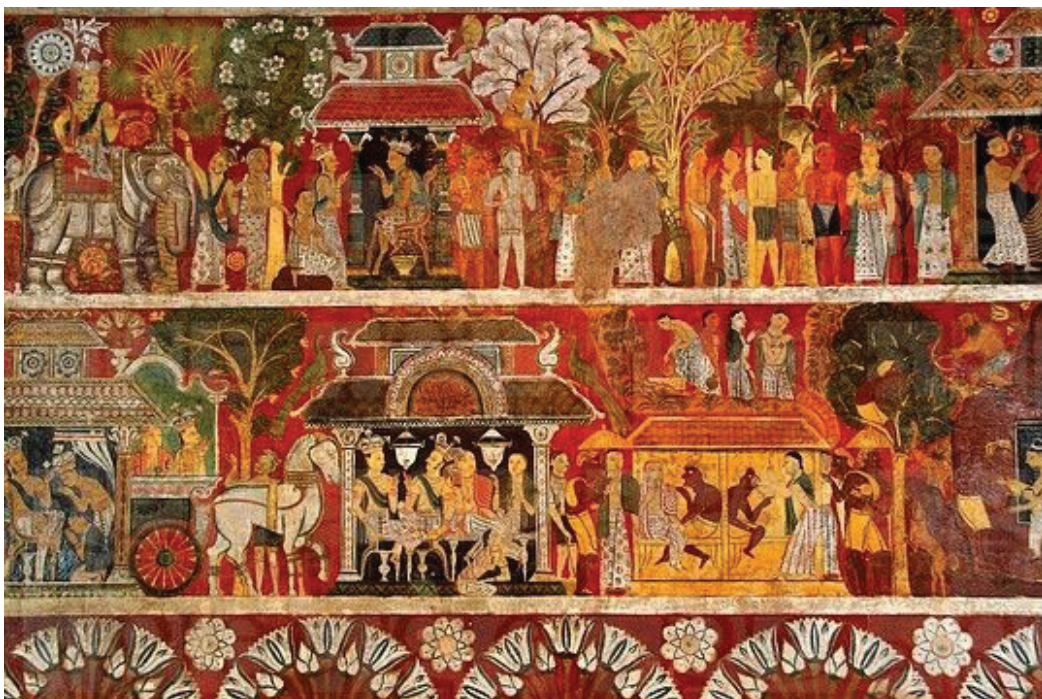
★ හිස්තැන් පිරවීමට මල් රූප ඇඳ තිබීම.

★ සත්ව, ශාක හා මිනිස් රූපවල ප්‍රමාණාත්මක ගුණය නොසලකා හැර තිබීම.

★ ශාක හා ඛනිජවලින් සාම්ප්‍රදායික වර්ණ සකසා ගෙන තිබීමත් රතු වර්ණය වැඩිපුර භාවිත කිරීමත් දැකිය හැකි වීම.

★ වෙස්සන්තර ජාතකය දහම්සොඬ ජාතකය, තේලපත්ත ජාතකය වැනි ජාතක කතා බහුල වශයෙන් චිත්‍රයට නගා තිබීම.

★ වර්තමානයේ දඹුල්ල, දෙගල්දෝරුව, දළදා මාලිගාව, මුල්ගිරිගල ආදී ස්ථානවල මහනුවර යුගයේ චිත්‍ර දැක ගත හැකි ය.

රූපය 2.13 මහනුවර යුගයට අයත් චිත්‍රයක්

ක්‍රියාකාරකම

1. මහනුවර යුගයට අයත් රජවරුන්ගේ කාර්යයන් ඇසුරින් පහත වගුව සම්පූර්ණ කරන්න.

රජතුමා	පළමුවන විමලධර්ම සූරිය රජතුමා	දෙවන රාජසිංහ රජතුමා	කීර්ති ශ්‍රී රාජසිංහ රජතුමා	ශ්‍රී වික්‍රම රාජසිංහ රජතුමා
කාර්යයන්				

2. පහත රූප ඇසුරින් අසා ඇති ප්‍රශ්නවලට පිළිතුරු සපයන්න.

- මෙහි දැක්වෙන ගොඩනැගිල්ල කුමක් ද?
- එය පිහිටා ඇත්තේ කොහේ ද?
- එය ඉදි කරවූ රජතුමා කවුද?

4. ශ්‍රී වික්‍රම රාජසිංහ රජතුමා මෙම ගොඩනැගිල්ලට එකතු කළ අංගය කුමක් ද?

- මෙම ගොඩනැගිල්ල හඳුන්වන නම කුමක් ද?
- එහි ඇති විශේෂත්වය කුමක් ද?

3. මෙම ගොඩනැගිල්ල පිහිටි ප්‍රදේශයේ නම කුමක් ද?